

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**Мониторинг на
Националния превантивен механизъм на
омбудсмана върху политиките и практиките на
деинституционализацията в България**

*Доц. д-р Диана Ковачева
заместник-омбудсман на Република България*

Омбудсманът като институция за защита на правата на човека

- ❑ Парижки принципи - Принципи на функционирането на националните институции за защита и насърчаване на правата на човека (1993 г.) , приети от ОС на ООН с Резолюция 48/134
- Защитава и насърчава спазването на правата на човека, както и гарантира ефективното прилагане на международните и регионални конвенции за защита на правата на човека.
- ❑ Мониторинг върху:
 - присъединяването към конвенции в областта на правата на човека;
 - Привеждане на националното законодателство в съответствие с международните инструменти;
 - Прилагането на националното законодателство, работата на институциите и осъществяваните реформи;
 - Проверка на сигнали за нередности .

Омбудсманът като Национален превантивен механизъм (НПМ)

- ❑ Основната роля на НПМ – противодействие на изтезанията и другите форми на жестоко, уничително и нечовешко отнасяне в местата за лишаване от свобода
- ❑ Лишаването от свобода е всяка форма на задържане в място, което лицата не могат да напуснат доброволно
 - Примери за местата за задържане: затвори, психиатрични институции, места за 24-часово задържане в полицейските управления, **НО** и институции за закрила на детето, домове за възрастни, бежански центрове или центрове за задържане на имигранти, институции от резидентен тип (ЦНСТ) и институции от интернатен тип.
- ❑ Инструментариум:
 - Наблюдение и оценка на: спазването на международните стандарти и на нормативните изисквания, изработването и прилагането на политики и практиките на институциите.
 - Годишен доклад на омбудсмана като НПМ: оценка относно спазването на правата на човека в институциите и препоръки към отговорните държавни органи;
 - Наблюдение на напредъка на процеса на деинституционализация.
 - Следи за рисковете, безопасността на здравето и живота на децата в институциите.

Омбудсманът като защитник на правата на детето

- Закон за обудсмана, с изменение от 2012 г. - защитава правата на децата с предвидените в този закон средства;

- Дирекция за правата на детето
 - Наблюдение на спазването на международните и национални норми за защита правата на детето
 - Проверки: планирани и внезапни проверки, както и проверки по сигнали;
- Годишен доклад на омбудсмана – специална част за защита правата на детето

- Тематични доклади – годишен (от 2017 г.) и *ad hoc*
- Становища и препоръки (над 100)

Защо омбудсманът наблюдава процеса на деинституционализация?

- Деинституционализацията е процес на замяна на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността, като не се ограничава само до извеждане на децата от институциите.
- Важно е значението на защита на правата на децата и промяната на обществените нагласи.
- Подкрепа на семействата чрез създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността.
- Деинституционализацията не може да приключи успешно ако:
 - ✓ предлаганата услуга не е готова да поеме грижата за децата и липсва реформа на системата за социално подпомагане;
 - ✓ ако не са развити алтернативни услуги и форми на грижа, за да се създаде възможност за извеждане на децата от институциите или предотвратяване на тяхното настаняване;
 - ✓ ако не се насърчава развитието на осиновяването и приемната грижа с фокус върху подпомагането на семействата с деца 0-3 години, с цел превенция на изоставянето;
 - ✓ ако не се ангажира обществеността в подкрепа на децата, напускащи институции, за тяхното социално включване;

Деинституционализацията

- Омбудсманът насърчава и следи процеса на деинституционализация, защото:
 - Дългият престой на децата в институции нарушава техните права, пречи на нормалното им развитие и съставлява изтезание по смисъла на Конвенцията срещу изтезанията на ООН и на Европейската конвенция за защита правата на човека;
 - ✓ Последователна практика на Европейския съд по правата на човека в Страсбург.
 - ✓ Нарушава разпоредбите на Конвенцията на ООН за правата на детето и на Конвенция на ООН за правата на хора с увреждания.
 - ✓ води до установяване на дискриминационни модели в образованието и достъпа до качествена грижа и услуги.
 - Децата трябва да растат в семейна среда или в среда от семеен тип.
 - Издръжката на тези институции е много по-скъпа от инвестирането в грижа от семеен тип.
 - Не предполага наличие на доверителна връзка с един постоянен възрастен, индивидуална грижа, внимание и лично пространство за детето.
 - Не осигурява защита на най-добрия интерес на детето.

Препоръки:

- Ускоряване на процеса на деинституционализация: целта е през следващите няколко години нито едно дете да не остане в институция.
- Подкрепа на биологичното и разширеното семейство. Особено важна е работата за превенция на изоставянето на деца, с цел да се ограничи и постепенно прекрати постъпването на деца в институции, както и да се подкрепи реинтегрирането на децата в родните им семейства.
- Създаване на повече услуги в общността, повишаване на капацитета на заетите в сферата на социалните услуги, с цел промяна на обществените нагласи по отношение на институционализираната грижа.
- Незабавно закриване на интернатните институции и спешно осъществяване на отлаганата реформа в детското правосъдие.

Препоръки от тематичен доклад на омбудсмана като НПМ по отношение на ВУИ и СПИ

- Незабавно закриване на интернатните институции и спешно осъществяване на отлаганата реформа в детското правосъдие:
 - ВУИ и СПИ не отговарят на потребностите на децата, не водят до корекция в поведението им и не способстват за тяхната последваща социализация, успешна рехабилитация и реинтеграция.
 - Съществуването на две системи (на наказания и на закрила) е несъвместимо със съвременното разбиране за детско правосъдие; децата понасят негативните последици от нереформираната система.
- Необходими са спешни действия за приемане на нов Закон за наказателно правосъдие на непълнолетни, с който да се защитят интересите на децата и младежите, като акцентът в производствата да се измести от наказателния характер към прилагането на други, по-щадящи за децата мерки.
- Промени в нагласите на обществото.

Препоръки на омбудсмана като НПМ с основен фокус деинституционализация при деца с увреждания

□ Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ):

➤ Препоръки: въвеждане на критерии за образование и професионална квалификация на персонала, който се грижи за децата; обучение за работа в кризисни ситуации; осигуряване на медицински персонал; адекватно заплащане; адекватна оценка на потребностите на децата и психосоматичното им състояние, много добра подготовка на персонала, който ще работи с тях и изграждането на съпътстващи услуги (пътища, болници, рехабилитационни центрове, училища, трудотерапевтични и логопедични центрове и др.) преди извеждането на децата.

□ Домове за медико-социални услуги за деца от 0 до 3 годни:

➤ Препоръки: откриване на повече на брой медико-социални услуги за деца за предоставяне на качествени грижи; необходимост от ясно заложен критерии и подход при извеждането на деца в алтернативни услуги (особено при деца с тежки увреждания).

Препоръки на омбудсмана като НПМ с основен фокус деинституционализация при деца с увреждания

- Домове за деца, лишени от родителска грижа от 7 до 18 години (ДДЛРГ):
 - Препоръки: закриване, защото не отговарят на изискванията за предоставяне на качествена грижа за деца; използват се за пансиони; има съмнение, че всъщност родителите или роднините на тези деца имат достатъчен капацитет да полагат необходимата грижа към тях. Не се работи в посока реинтеграция на децата за връщане в биологичното им семейство.
 - Пример за това е проверка в ЦНСТ с. Дрен, което е изградено на мястото на ДДЛРГ - констатациите са, че родителите на децата многократно подават молба за реинтеграция, но в дългосрочната цел в плана за действие на децата е заложено да бъдат отглеждани в приемно семейство. Задържането на деца в институции пряко нарушават техните права. Основната работа на отделите за закрила на детето трябва да бъде насочена в посока реинтеграция на децата в биологичното семейство.

Адрес: София 1202, ул. Георг
Вашингтон № 22
Тел.: 02/81-06-955; 02/980-95-10; факс:
02/81-06-963
ел. поща: priemna@ombudsman.bg
www.ombudsman.bg

Project Finance Омбудсман на Републ. X +

ombudsman.bg

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

подай жалба онлайн

начало | за омбудсмана | новини | нормативна уредба | добро управление | национален превантивен механизъм | библиотека | екип | контакти

Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“

Националната кампания „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“ се провежда под патронажа на омбудсмана на Република България Мая Манолова. Инициативата е насочена към традиционно най-бедните членове на обществото ни – поколенията на нашите родители, българските пенсионери.

[виж повече >](#)

- Какво е омбудсманът?
- Кой може да се обърне към омбудсмана?
- Как мога да се обърна към омбудсмана?
- По какви въпроси може да ми помогне омбудсманът?
- Може ли омбудсманът да отмени административен акт или съдебно решение?
- По какви въпроси омбудсманът не може да се намеси?
- ОТВОРЕНА ТЕМАТИЧНА ПРИЕМНА НА ОМБУДСМАНА МАЯ МАНОЛОВА ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ С „ТОПЛОФИКАЦИЯ“

Новини

- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Омбудсманът Мая Манолова прие детския омбудсман на Норвегия г-жа Ан Линдбоу и посланика на Кралство Швеция у нас Н. Пр. Луиз Бергхолм
- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Заместник-омбудсманът Дяна Ковачева: Политиката за подкрепа на семейството е неефективна
- Омбудсманът посрещна делегация от Турция по проекта „Отключи богатствата“
- Омбудсманът Мая Манолова представя кампанията „Великден за всеки“
- Мая Манолова с препоръка до здравния министър Петър Москов да чуе лекарското съсловие

Последни становища и искания до

12:54 6.4.2016 r.